

โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
A Teacher Development Program in Learning Management to Enhance
Creative Thinking of the Students in the Schools under Khon Kaen
Primary Education Service Area Office 5

สุพัตรา พลขันธ์ และวิทยา วรพันธุ์

วิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

E-mail: meaw.phonkhun@gmail.com

Received: March, 30 2020; Revised: May, 14 2020; Accepted: May, 14 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และ 2) พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 การวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,872 คน จาก 260 โรงเรียนโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เพื่อหาขนาดตัวอย่าง และจำแนกสถานศึกษาโรงเรียนศูนย์เครือข่ายจากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ให้ได้ตัวอย่างจำนวน 350 คน ได้มาโดยการใช้ตารางสำเร็จรูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ประเภท 2 คือ แบบสอบถามเพื่อใช้ในการสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนต้นแบบของโรงเรียนที่เป็นเลิศทางด้านการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน คือ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน รองลงมาคือ ขั้นนำ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน รองลงมาคือ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ

2. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ทั้ง 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาครู

Abstract

The purposes of the research were 1) to study current and desirable conditions in learning management to enhance creative Thinking of the students in the schools under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5 and 2) to develop a teacher development program in learning management to enhance creative thinking of the students in the schools under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5. The research was conducted into two phases. The first phase was to study current and desirable conditions in learning management to enhance creative thinking of the students in the schools under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5, and the second phase was to develop a teacher development program in learning management to enhance creative thinking of the students in the schools under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5. The population consisted of 2,872 teachers working in the 2018 academic year from 260 schools under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5, randomized by multi-stage sampling to find the sample size, and classified by school network centers. After that, the samples were randomized by simple random sampling to receive 350 participants by using the finished table. The research instruments consisted of two instruments: a questionnaire asking for current and desirable conditions to be used as guidelines for developing teachers in learning management to enhance creative thinking of the students in the schools under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5 and a depth-interview form used to interview experts from model schools which were excellent in learning management. The statistical instruments were percentage, mean, and standard deviation.

The research findings were found as follows.

1. The opinions of the administrators and the teachers towards the current and desirable conditions in learning management to enhance creative thinking of the students in the schools under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5 in the overall were at a high level. When each aspect was considered, all of the aspects were at a high level. The first priority aspect with the highest mean score was the step on bring new ideas to create works, followed by the introduction step. The aspect with the lowest mean score was the step on creating direct metaphors or straight comparison. The desirable conditions in learning management to enhance creative Thinking of the students in the schools under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5 in the overall was at the highest level. When each aspect was considered, the findings showed that the aspect with the highest mean score was the step on bring new ideas to create works, followed by the step on creating multiple-opposite metaphors. The aspect with the lowest mean

score was the step on creating personal metaphors or comparisons between humans and things.

2. The findings on the analysis of the development of the teacher development program in learning management to enhance the creative thinking of the students in the schools under Khon Kaen Primary Education Service Area Office 5 showed that the program consisted of five components: 1) principles, 2) objectives, 3) contents, 4) development methods, and 5) evaluation and possibility which was at the highest level.

Keywords: Learning Management to Enhance Creative Thinking, Teacher Development

บทนำ

การจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างจากการจัดการการเรียนรู้ในอดีตที่ผู้เรียนต้องอาศัยการศึกษาโดยการถ่ายทอดวิทยาการจากประสบการณ์ของผู้สอนหรือจากการอ่านหนังสือหรือตำราของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาแบบไร้ขีดจำกัด ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย บทบาทความเป็น ครูเปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นโค้ชที่จำเป็นต้องมีวิธีการที่สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้รอบด้าน สามารถบูรณาการความรู้ต่าง ๆ ที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้โดยใช้สติปัญญาสามารถดำรงอยู่ภายในโลกความเป็นจริงได้อย่างปกติสุข (วิจารณ์ พานิช 2556) แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและ คุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะ การเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้ถูกนำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาดังที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 2 และ ข้อ 3 ว่า “ให้สถานศึกษาฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญกับสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขโดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542) และในส่วนของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ข้อ 2 ว่า “ผู้เรียนจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า” (กระทรวงศึกษาธิการ 2545)

การพัฒนาคนในศตวรรษที่ 21 ต้องการผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ คือ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารกับผู้ร่วมงาน การมีทักษะชีวิต การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาและ ตัดสินใจ การใช้งานเทคโนโลยีในปัจจุบัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนต้องเลือกรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมสำหรับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตัวเองตั้งแต่การเลือกและวางแผนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน เลือกใช้เครื่องมือ การออกแบบการ

ทดลอง การสำรวจลงมือปฏิบัติ บันทึกผล แปลผล นำเสนอผลงาน ผู้เรียนมีโอกาสได้แสดงออกอย่างอิสระ ได้คิดอย่างหลากหลาย ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติได้รับประสบการณ์ตรง ทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเองและมีความสุขในการเรียนรู้ และยังเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ตั้งแต่การวางแผนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้ผลผลิต และการประเมินผลงาน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใต้แนวคิด เน้นพัฒนาครูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้มุ่งสู่ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (PLC : 3R & 8C) โดยมีกระบวนการพัฒนาเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ประกาศนโยบาย อธิบายตัวชี้วัดระยะที่ 2 พัฒนาสู่เป้าหมาย ระยะที่ 3 ติดตาม ประเมินความสำเร็จ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้นั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีเป้าหมายเดียวกันและร่วมมือกันพัฒนาให้ประสบความสำเร็จรวมทั้งร่วมกันชื่นชมในความสำเร็จนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 หวังอย่างยิ่งว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้สนับสนุนซึ่งได้แก่ ชุมชน ผู้ปกครอง องค์กร และหน่วยงานอื่นจะร่วมกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพผู้เรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามความมุ่งหวังของประเทศชาติ

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในสถานศึกษาได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การปูพื้นฐานการคิดและส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การได้รับการพัฒนาการคิดตั้งแต่ในวัยประถมศึกษาจะช่วยส่งเสริมด้านการคิดสร้างสรรค์ให้พัฒนาความคิดอย่างก้าวไกลและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงจัดทำโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 นี้ขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. พัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ขั้นตอนการ

1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา

1.2 สร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคิดสร้างสรรค์ของครู

1.3 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

1.5 นำผลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา

1.6 ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในสถานศึกษา (Best Practice)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,872 คน จาก 260 โรงเรียน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2562 จำนวน 2,872 คน จาก 260 โรงเรียนโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) คือ กำหนดขนาดตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง และจำแนกสถานศึกษาโรงเรียนศูนย์เครือข่ายจากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) ให้ได้ตัวอย่างจำนวน 350 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

	โรงเรียน	หัวหน้ากลุ่มงาน	ครูผู้สอน	รวม
ประชากร	260	356	2,516	2,872
ตัวอย่าง	70	65	285	350

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการออกแบบการเรียนรู้การคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของ Likert (Likert Ratings Scale) โดยมีคำถามครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของขั้นตอนการสอนเชิงคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยกำหนดเกณฑ์ระดับคะแนน ดังนี้ 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง

มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ ขั้นตอนดำเนินการ

2.1) นำผลจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต 2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ 2.3) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice) ของโรงเรียนที่เป็นเลิศทางด้านการจัดการเรียนรู้ของครู จำนวน 3 แห่ง 2.4) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 1 มาสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และครูผู้สอน 1 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โรงเรียนละ 2 คน จาก 3 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์การศึกษาข้อมูล Best Practice การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นตามขอบข่าย ตามกรอบแนวคิด และความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2. แบบสังเกตการศึกษาข้อมูล Best Practice โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่างโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

การหาคุณภาพของเครื่องมือการสร้างแบบสัมภาษณ์/แบบสังเกต โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวคิดแล้วสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ภายใต้กรอบแนวคิด 2) กำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ให้สอดคล้องและครอบคลุมโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา 3) ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต ตามกรอบที่กำหนด และนำร่างแบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างที่ผ่านการพิจารณาจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถามโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปและใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ +1 หมายถึง สอดคล้องกับนิยามศัพท์ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับนิยามศัพท์ -1 หมายถึง ไม่สอดคล้องกับนิยาม

ศัพท์ 5) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง 6) จัดทำฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วถูกต้องครบถ้วนไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปลองใช้ (Try Out) กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอน 30 คน เพื่อหาความเที่ยงของเครื่องมือและหาคุณภาพแบบทดสอบ วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตามวิธี Item Total Correlation โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วงที่เหมาะสม (บุญชม ศรีสะอาด 2554) พบว่าแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนก สภาพปัจจุบัน อยู่ ระหว่าง 0.76 สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.79 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ (บุญชม ศรีสะอาด 2554) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น สภาพปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 0.98 สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.98

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content Analysis) นำผลจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 และการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) ของโรงเรียนที่เป็นเลิศทางด้านการจัดการเรียนรู้ของครูมาเป็นกรอบในการร่างโปรแกรม พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 5 โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S	ค่าระดับ
ชั้นนำ	3.75	0.73	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด
ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบ แบบตรง	3.64	0.77	มาก	4.58	0.60	มากที่สุด
ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบ บุคคลกับสิ่งของ	3.67	0.79	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด
ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	3.73	0.77	มาก	4.64	0.59	มากที่สุด
ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	3.74	0.76	มาก	4.61	0.61	มากที่สุด
ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	3.80	0.77	มาก	4.65	0.60	มากที่สุด
โดยรวม	3.72	0.76	มาก	4.62	0.63	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมาคือ ขั้นนำ ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ($\bar{X} = 3.64$) สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมาคือ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ($\bar{X} = 4.64$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ($\bar{X} = 4.54$)

2. ผลการวิเคราะห์การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.1 การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Need Index: PNI) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดังตาราง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	D	I	$PNI_{modified}$	ลำดับ
ขั้นนำ	4.25	4.66	0.09	4
ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง	4.23	4.70	0.10	3
ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ	4.20	4.68	0.11	2
ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	4.22	4.54	0.07	6
ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	4.20	4.64	0.08	5
ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรคงาน	4.21	4.69	0.13	1
โดยรวม	4.20	4.64	0.09	

จากตารางที่ 3 ลำดับความต้องการจำเป็นของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เรียงลำดับจากมากไปน้อย ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรคงาน ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ขั้นนำ ขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง และ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ตามลำดับ

ดำเนินการให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยมีประเด็นสำคัญสำหรับใช้ในการประเมินโปรแกรม คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม เพื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของโปรแกรมได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา การประเมินผล ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
1. หลักการและเหตุผล						
1.1 การบรรยายความสำคัญและความเป็นมาของโปรแกรม	4.56	0.53	มากที่สุด	4.78	0.42	มากที่สุด
1.2 หลักการและเหตุผลมีความชัดเจนแสดงถึงจุดเน้นของโปรแกรม	4.67	0.50	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
1.3 การใช้ภาษาและการเรียงลำดับมีความต่อเนื่อง เข้าใจง่าย	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.63	มากที่สุด
รวม	4.71	0.45	มากที่สุด	4.74	0.46	มากที่สุด

ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อระดับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S	ระดับ	$\bar{X}$	S	ระดับ
2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม						
2.1 วัตถุประสงค์ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.78	0.42	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
2.2 วัตถุประสงค์มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง	4.44	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
รวม	4.61	0.48	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3. เนื้อหา						
3.1 ด้านขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน	4.67	0.50	มากที่สุด	4.78	0.42	มากที่สุด
3.2 ด้าน ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ	4.67	0.50	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
3.3 ด้าน ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.63	มากที่สุด
3.4 ด้าน ขั้นนำ	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3.5 ด้านขั้นอธิบายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
3.6 ด้านขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง	4.63	0.43	มากที่สุด	4.57	0.43	มากที่สุด
3.7 ความเหมาะสมของเนื้อหา	4.89	0.33	มากที่สุด	4.78	0.42	มากที่สุด
3.8 ระยะเวลาในการพัฒนา โปรแกรมมีความเหมาะสม	4.56	0.53	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา						
4.1 กิจกรรมมีความหลากหลายและส่งเสริมการทำงานของผู้บริหารครูผู้สอน	4.67	0.50	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
4.2 กิจกรรมการพัฒนามีความเหมาะสมและเป็นไปได้	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.63	มากที่สุด
รวม	4.78	0.42	มากที่สุด	4.73	0.48	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล						
5.1 วิธีการวัดผลครอบคลุมด้านความรู้ทักษะ เจตคติ	4.67	0.50	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
5.2 วิธีการประเมินมีความเหมาะสม	4.89	0.33	มากที่สุด	4.56	0.63	มากที่สุด
รวม	4.78	0.42	มากที่สุด	4.73	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	4.69	0.45	มากที่สุด	4.65	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับโปรแกรมพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ทั้ง 5 ส่วนประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$)

อภิปรายผลการวิจัย

1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดังนี้ สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน รองลงมาคือ ขั้นนำ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน รองลงมาคือ ขั้นการสร้างอุปมาคำคู่ขัดแย้ง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ ตามลำดับ จากผลการศึกษาอาจเป็นผลมาจากหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะเห็นได้ว่า หลักสูตรที่ใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนย่อมถูกปรับเปลี่ยนไป ทั้งหลักสูตรเก่าที่ถูกพัฒนาและหลักสูตรใหม่ที่สร้างขึ้น และยังมีปัจจัยอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อผู้ปฏิบัติงานโดยตรง โดยเฉพาะ ครูผู้สอน เมื่อครูเกิดความสับสน ไม่เข้าใจ และยังมีกรยึดติดกับวิธีการสอนเดิม ๆ ทำให้ยากที่จะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ดังนั้น การพัฒนาครูจึงถือเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียน สำหรับสถานศึกษาและเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ต๊ะแสง (2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ศึกษาพบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาการเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 28 คน ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการคิดเชิง สร้างสรรค์ ในภาพรวมทุกองค์ประกอบความคิดสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 22.86 โดยมีคะแนนเฉลี่ยความคิดริเริ่มเพิ่มมากที่สุด 12.64 และคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบความคิดยืดหยุ่นเพิ่มต่ำที่สุด 12.64 2. นักเรียนเห็นด้วยกับบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์มากที่สุดโดยเฉพาะด้านครูคอยให้กำลังใจแก่นักเรียนเมื่อนักเรียนทำผิด ครูพยายามแนะนำให้นักเรียนคิด พร้อมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนรู้คิด นักเรียนเห็นด้วยกับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์มากที่สุดเพราะนักเรียนคิดได้เร็วขึ้น คิดได้ง่ายขึ้น และคิดคำตอบได้หลายอย่าง และนักเรียนเห็นด้วยบรรยากาศการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์มากที่สุดเพราะนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยความสบายใจ 2) โปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 องค์

ประกอบของโปรแกรม ได้แก่ 1) หลักการ ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา และ ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 2) วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลในการใช้โปรแกรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน 3) เนื้อหา ประกอบด้วย 6 Module ได้แก่ Module 1 ขั้นนำ Module 2 ขั้นการสร้างอุปมาแบบตรงหรือเปรียบเทียบแบบตรง Module 3 ขั้นการสร้างอุปมาบุคคลหรือเปรียบเทียบบุคคลกับสิ่งของ Module 4 ขั้นการสร้างอุปมา คำคู่ขัดแย้ง Module 5 ขั้นตอนิยายความหมายของคำคู่ขัดแย้ง Module 6 ขั้นการนำความคิดใหม่มาสร้างสรรค์งาน 4) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย (4.1) กระบวนการเริ่มจากการประเมินก่อนการพัฒนา การพัฒนา และประเมินหลัง การพัฒนา (4.2) วิธีการพัฒนา ประกอบด้วย การฝึกอบรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการศึกษาดูงาน 5) การวัด และการประเมินผล ความเหมาะสมของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ นักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงาน วิจัยของ พัทธรา โชติกลเสถียร (2552) ได้ศึกษา พบว่า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการ ด้านความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกความคิด สร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดำรงสินอุทิศ อำเภอเดชอุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มหลายขั้นตอน รูปแบบที่ใช้ในการทดลอง คือ One – Group Pretest – Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ประกอบด้วย แบบฝึก ความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 ชุด และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ 2 ชุด คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยภาษาเป็นสื่อแบบ ข. (Thinking Creatively with Words Form B.) และ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อ แบบ ก. (Thinking Creatively with Form A.) ของ Torrance ซึ่ง อารี รังสินันท์ (2527) ได้นำมาดัดแปลงเป็นภาษาไทย การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t ผลการวิจัยพบว่า 1. แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.85/81.79 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ 2. พัฒนาการด้าน ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ที่เรียนด้วยแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย ดวงทองสุข (2559) ได้ศึกษา พบว่า การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการกระตุ้นระบบ ประสาทแบบองค์รวม สำหรับผู้บริหารโรงเรียน เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มทดลอง ระหว่าง ก่อนกับหลังได้รับโปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร โรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ผู้บริหารหลังได้รับโปรแกรมพัฒนามีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนได้รับ โปรแกรมพัฒนา 2) ผู้บริหารหลังได้รับโปรแกรมพัฒนามีความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่ากลุ่มควบคุม และ 3) การ เปลี่ยนแปลงของคลื่นไฟฟ้าสมอง ที่ตำแหน่ง FP1, FP2, AF3, AF4, F5, F3, F1, FZ, F2, F4, F6, F8, FCZ, FC2, FC4 และ FC6 มีค่าความกว้างและความสูงของคลื่นไฟฟ้า P300 น้อยกว่าก่อนได้รับโปรแกรมพัฒนา และ น้อย กว่ากลุ่มควบคุม สรุปได้ว่าโปรแกรมสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้น ส่งเสริมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ครู หัวหน้ากลุ่มงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปประกอบการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทั้ง 6 ด้าน ไปใช้ในการบริหารงานด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากอาจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักอาจารย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงค์ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ในการทำวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์ ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ความกรุณาชี้แนะเรื่องต่าง ๆ ในระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ตลอดจนคณะครูและอาจารย์ทุกท่านที่เคยอบรมสั่งสอน ให้ความรู้สนับสนุนการเป็นผู้วิจัยจากเริ่มศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ขอขอบพระคุณคณะครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการวิจัยทำให้การวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ สติปัญญาและประสบความสำเร็จในชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กรณิการ์ ต๊ะแสง. การใช้แบบฝึกกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเขียนภาษาไทย
เชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย, 2548.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุริยวิทยาสาน, 2554.
- พรชัย ด่วงทองสุข. โปรแกรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการกระตุ้นระบบประสาทแบบองค์รวม สำหรับ
ผู้บริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.
- พัชรา โชติกลเสถียร. การพัฒนาแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2552.
- วิจารณ์ พานิช. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินตติ้ง แมสโปรดักส์, 2556.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.
- อารี รังสินันท์. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ธนกิจการพิมพ์, 2527.